

FIDI-FIDUĊJA U FIDI-DAK LI NEMMEN

Paul Sciberras

Ġesù jfejjaq tifel maħkum mix-Xitan (Mt 17,14-20)

¹⁴ Meta reggħu ġew hdejn in-nies,

resaq fuqu wiehed raġel, niżel għarkubbtejh quddiemu u qallu:

¹⁵ “Mulej, ikollok ħniena minn ibni, għax marid b’tal-qamar u qieghed ibati hafna; għax sikwit jaqa’ jew fin-nar jew fl-ilma. ¹⁶ Ġibtu lid-dixxipli tiegħek, iżda ma setgħux ifejquh.” ¹⁷ Wiegħeb Ġesù u qal: “Ja nies bla fidi u ħziena, kemm se ndum magħkom? Kemm se ndum nissaportikom? Ġibuhuli hawn.”

¹⁸ Mbagħad Ġesù hedded bis-shiħ lix-xitan, u dan hareġ minnu, u minn dak il-ħin stess it-tifel fieq.

¹⁹ Wara mbagħad id-dixxipli resqu lejn Ġesù għalihom weħidhom u qalulu: “L-għala aħna ma rnexxilniex inkeċċuh?” ²⁰ U hu qalilhom: “Minhabba l-fidi żgħira tagħkom! Għax tassew ngħidilkom, li kieku għandkom fidi mqar daqs żerriegħa tal-mustarda, kontu tgħidu lil din il-muntanja, ‘Warrab minn hawn u mur hemm’, u hi kienet twarrab; u ma jkun hemm xejn għalikom li ma jstax isir.”

¹⁴ Meta reggħu ġew hdejn id-dixxipli l-oħra, rawhom b’kotra kbira ta’ nies madwarhom, u xi kittieba jitlewmu magħhom. ¹⁵ In-nies, kif rawh, lkoll stagħġbu hafna u ġrew lejh biex isellmulu. ¹⁶ U hu staqsiehom: “Fuqie x qegħdin titlewmu magħhom?” ¹⁷ U wiehed mill-kotra qallu:

“Mgħallem, ġibtlek lil ibni għax għandu spirtu mbikkem. ¹⁸ U kull fejn jaħkmu jsabbtu mal-art u hu johroġ ir-ragħwa minn ħalqu, jgħażżeż snien u jibbies. Għedt lid-dixxipli tiegħek biex ikeċċuh minnu, u ma kellhomx ħila.”

¹⁹ “Ja nies bla fidi” qalilhom Ġesù, “kemm se ndum magħkom? Kemm se ndum nissaportikom? Ġibuhuli quddiemu.”

²⁰ U ressquhulu quddiemu. L-ispirtu, malli lemaħ lil Ġesù, beda jħabbtu ’l hawn u ’l hemm bir-ragħwa f’ħalqu. ²¹ “Xi kemm ilu jagħtih hekk?” staqsa Ġesù lil missieru. “Minn ċkunitu,” qallu, ²² “u sikwit ġie li tefgħu fin-nar u fl-ilma biex jeqirdu. Imma int, jekk tista’ tagħmel xi ħaġa, għinna u henn għalina!” ²³ “Jekk tista’!” qallu Ġesù. “Kollox jista’ jkun għal min jemmen!” ²⁴ Missier it-tifel minnufih beda jgħajjat u jgħidlu: “Jiena nemmen! Għinni fil-fidi nieqsa tiegħi!” ²⁵ Ġesù, meta ra l-kotra tizzied, hedded bl-aħrax lill-ispirtu ħazin u qallu: “Ja spirtu mbikkem u trux, jiena nordnalek: oħroġ minnu, u la terġax tidħol fih, qatt iżjed!” ²⁶ U filwaqt li qabad jixher u jħabbtu hafna, hareġ minnu, u t-tifel inxtehet għal mejjet, hekk li l-kotra tan-nies bdiet tgħid: “Miet!” ²⁷ Imma Ġesù qabdu minn idu u qajmu, u hu waqaf fuq saqajh.

²⁸ Meta mbagħad Ġesù raġa’ dahal id-dar, id-dixxipli tiegħu staqsewh rasu u rashom: “Għaliex ma rnexxilniex inkeċċuh?” ²⁹ “Spirtu bħal dak,” qalilhom, “ma jista’ jitkeċċa b’xejn ħlief bit-talb.”

Fil-11 ta' Ottubru bdiet is-Sena tal-Fidi, imħabbra mill-Papa Benedittu XVI permezz tal-Ittra Appostolika *Il-Bieb tal-Fidi*. Fl-Atti tal-Appostli nsibu din il-frazi: "... Meta waslu (*Pawlu u Barnaba*), laqqgħu l-membri tal-Knisja u qagħdu jgħarrfuhom b'dak kollu li Alla għamel magħhom, u wrewhom kif fetah *il-bieb tal-fidi* għall-pagani. Hemm qagħdu għal ftit żmien sewwa mad-dixxipli" (Atti 14,27-28). Eżatt wara jibda r-rakkont tal-Koncilju ta' Ġerusalemm, rakkont li fih il-Knisja-Omm ta' Ġerusalemm tissigilla l-ftuħ tat-twemmin f'Ġesù għal kulhadd, Lhud u mhumiex.

Fl-Atti Alla jiftah il-Bieb tal-Fidi fil-Knisja tal-Bidu. Imma Alla fetah ukoll il-bieb għal kull wiehed u waħda minna u jistedinna biex nidhlu 'l ġewwa mill-għatba ta' dan il-bieb lejn relazzjoni iktar profonda miegħu. Is-Sena tal-Fidi hija stedina u opportunità biex kull nistrani Kattoliku jdur lejn Ġesù Kristu, jiltaqa' miegħu fis-sagramenti, speċjalment fl-Ewkaristija, u jerga' jiskopri l-fidi tiegħu u l-Knisja li twassallu din il-fidi.

Ir-rakkont tal-miraklu li Ġesù jagħmel ma' tifel maħkum mix-Xitan jista' jservi bħala stedina għall-fidi f'Alla, imma wkoll għalina għal relazzjoni aktar profonda u impenjata f'Alla. Għalkemm qed ikun hawn ftit tal-konfużjoni x'jigifieri

s-Sena tal-Fidi (is-Sena li fiha nagħrfu iżjed *fhiex* nemmnu u x'inhu l-*kontenut* tal-fidi li nħaddnu), imma dan iwassalna biex ikollna iktar fidi (bħala virtù, fiduċja f'Alla) f'dak li nemmnu fih u f'Ġesù ibnu.

Ir-rakkont

L-istqarrija ta' fidi li jagħmel missier it-tifel hekk kif jersaq lejha biex jitolbu l-fejqan għal ibnu f'Mattew hija xi haġa li taqbadlek l-attenzjoni mill-ewwel. Meta mqabbel mar-rakkont ta' Mark, jidher ċar li Mattew ried jiffoka fuq kif missier it-tifel kien iħares lejn Ġesù: il-fidi tiegħu f'Ġesù kienet geġja mill-fatt li lil Ġesù kien jarah bħala Bin Alla jew Alla nnifsu.

Filwaqt li f'Mark, in-nies jigrū lejn Ġesù u donnhom jinsew il-kwistjoni li kellhom mal-Fariżej biex "isellmulu", f'Mattew "resaq fuqu wiehed raġel, *nizel għarkubbtejh quddiemu* u qallu: 'Mulej ...'. Il-verb "nizel għarkubbtejh quddiemu" huwa l-verb tal-adorazzjoni. It-titlu "Mulej" huwa t-titlu li l-ewwel insara kienu japplikaw għal Ġesù wara l-qawmien. Huwa titlu (*kyrios*) li t-Testment il-Qadim kien juża għal Alla; it-Testment il-Gdid iqis lil Ġesù wara l-qawmien bl-istess karatteristiċi ta' Alla.

Jekk inqabblu r-rakkont ta' Mark ma' dak ta' Mattew (u nafu li Mark huwa għajn ta' informazzjoni biex Mattew kiteb l-Evangelju tiegħu) naraw li Mattew irid lill-

qarrejja tiegħu jiffukaw mhux fuq il-miraklu fih innifsu imma fuq l-att ta' fidi tal-missier, l-istagħġib tad-dixxipli għall-*helplessness* tagħhom u s-sentenza dwar il-fidi fid-dixxipli minn Ġesù.

Fil-v.15 ta' Mattew għandna differenza importanti minn Mark: "Mulej, ikollok ħniena minn ibni" flok "Mgħallem, ġibtlek lil ibni"! "Mulej, ikollok ħniena minn ibni", ġiet użata mill-Knisja bħala espressjoni ta' ndiema u ta' talba għall-maħfra: *Kyrie eleison* – Mulej, ikollok ħniena; Mulej, ħenn. Tant hija frazi liturgika, li tintuża l-verżjoni bil-Grieg anke fil-liturgija bil-Latin. Anke jekk ma nifhmux il-Grieg, imma nafu li hija frazi ta' talba għall-ħniena u l-maħfra, u nużawha.

It-tifel kien "marid b'tal-qamar u qiegħed ibati ħafna; għax sikwit jaqa' jew fin-nar jew fl-ilma". Il-verb bil-Grieg li juża Mattew ġej mill-kelma għal "qamar". Għadna nużawha sal-lum (anke jekk b'mod żbaljat u popolari) għal min ibati bl-epilessija. Kienu jaħsbu li hija marda li għandha x'taqsam maċ-ċikli tal-qamar. In-nar u l-ilma mhumiex l-ambjenti li fihom jgħix il-bniedem; allura l-ħsara qiegħda fil-fatt li l-bniedem imut; huwa periklu u ħsara fatali. Il-missier donnu kien konvint li d-dixxipli ta' Ġesù, *għax huma ta' Ġesù*, jistgħu jfejqu minn dan il-mard li ma

jhallix lill-bniedem jghix. Ġesù ghandu s-setgħa li jagħti l-ħajja, li jfejjaq minn dak li hu ta' ħsara għall-ħajja.

Id-dixxipli ma setgħux ifejquh. Din hija nota oħra li taqbel ħafna man-noti dwar id-dixxipli ta' Ġesù li jagħti Mark fl-Evangēlju tiegħu. Ma jifhmux lil Ġesù, ma jifhmux it-tagħlim tiegħu, ifixkluh ... Mark jikteb lil komunità ta' nsara f'Ruma fis-sena 65 w.K., allura fi żmien meta Ruma kien hemm Neruni bhala Imperatur; allura fi żmien ta' persekuzzjoni kbira kontra l-insara. Minħabba din il-persekuzzjoni, ħafna nsara ċaħdu l-fidi, ittradew lill-oħrajn, jew ghotru fil-prova. Mark ghandu ħafna testi u sentenzi ta' Ġesù li fihom juri d-dgħjufija tad-dixxipli ta' Ġesù (propjament

rifless tal-komunità tiegħu), inkluż Pietru nnifsu. Ngħidu aħna: Mk 13,6: "Ġhad jigu ħafna f'ismi u jgħidu: 'Jiena hu'". Jiena hu huwa l-isem li ta Alla lilu nnifsu, meta Mose' talbu jgħidlu x'jismu halli jkollu kredenzjali quddiem il-Poplu Lhudi fl-Egittu (ara Esodu 3,14). L-Imperaturi kienu sabuha sewwa għal ħafna raġunijiet isejhu lillhom infushom *Divus*, alla! Ġesù jkompli jwissi: "U meta jeħdukom biex jitilqokom f'idejhom, tinkwetawx ruħkom xi tkunu se tghidu, iżda tkellmu kif tkunu mnebbħin dak il-ħin stess; għax mhux intom tkunu li titkellmu, imma l-Ispirtu s-Santu." L-Ispirtu s-Santu huwa l-Ispirtu Qaddis, l-Ispirtu ta' Alla, li l-insara kienu jaduraw, kontra "alla" li kien isejjaħ lilu nnifsu

l-Imperatur. Imbagħad: Mk 13,12-13: "L-aħwa jwasslu lil xulxin għall-mewt u l-missier lil ibnu, u l-ulied iqumu kontra l-ġenituri tagħhom biex tinqatgħalhom għall-mewt. U lilkom kulhadd isir jobgħodkom minħabba f'ismi. Imma min jibqa' jzomm shiħ sal-aħhar, dan isalva."

Matthew jipprezenta lil Ġesù bhala l-Mosè l-ġdid għal komunità ta' nsara aktarx Lhud, imma li kienet ukoll qed issir kulma jmur aktar miftuħa għall-pagani. Fil-fatt iċ-ċanfira ta' Ġesù lid-dixxipli: "Ja *nies* bla fidi u *ħziena*, kemm se ndum magħkom? Kemm se ndum nissaportikom? Gibuhuli hawn" tixbah ħafna liċ-ċanfira ta' Mosè lill-Poplu Lhudi li nsibu fil-Ktieb tad-

Dewteronomju 32,5: “Mxew ħazin miegħu; mhumiex uliedu, għajb għalihom; *nisel ta’ inkwiet u għawg’*”. Fil-Grieg tat-Testment il-Qadim tad-Dewteronomjut u dak tat-Testment il-Ġdid tat-test tagħna nsibu l-istess frazi (*geneà skolià kai diestrarméne* u *geneà ápistos kai diestrarméne*).

Jekk Matthew juża l-kliem li juża Mosè għall-Poplu Lhudi, ifisser li hemm xi sitwazzjoni fid-dixxipli li tixbah lil dik tal-Poplu Lhudi. Alla sikwit isejjaħ lill-Poplu Lhudi, il-Poplu tiegħu, il-Poplu ta’ Mosè, “Poplu ta’ ras u qalb iebsa” (ara Dewt 10,16; Ġer 4,4; Eżek 3,7). “Ras u qalb iebsa” jfissru nies li għalkemm jaraw il-fatti, jaraw x’jagħmel Alla magħhom, xorta jibqgħu mwahħlin fis-sitwazzjoni ta’ nuqqas ta’ fidi u fiduċja f’Alla u f’Mosè. Id-dixxipli jaraw x’għamel Ġesù u x’kien qiegħed jagħmel, x’kien għallem u x’kien qiegħed jgħallem u xorta jibqgħu jiddubitaw.

Jekk Matthew qiegħed jikteb fis-sena 85-90, ifisser li għandu quddiemu komunità ta’ nsara li minħabba l-imġiba tagħhom qed igibu ruħhom bħad-dixxipli ta’ Ġesù. Matthew jindirizza dik l-imġiba bl-imġiba tad-dixxipli u bil-medicina li jagħti Ġesù: il-fidi, imqar ċkejna daqs żerriegħa tal-mustarda.

Il-waqgħat tal-insara fl-ewwel żminijiet mhumiex

il bogħod minn dawk tal-insara fi żminijiet ta’ wara, sa tagħna stess. Dan l-evanġelju, dan il-miraklu, din il-medicina ta’ Ġesù japplikaw għalina wkoll. Fidi mqar ċkejna f’idejn Ġesù tista’ tagħmel ħwejjeg kbar. Imma allura nistaqsu: possibbli lanqas daqshekk ma għandna fidi aħna f’Ġesù? Jekk iżjed tard se jgħid li l-fidi trid tkun tikkonsisti f’illi nduru lejn Alla fit-talb, allura jfisser li n-nuqqas ta’ fidi tagħna hija li ma nitolbux f’attitudni ta’ fidi, ma għandniex ċar lil min qed nitolbu; ma għandniex ċar li meta nitolbu, nitolbu “ikun li trid int” ... fejn hu mmirat it-talb tagħna.

Fil-v.17: “Wieġeb Ġesù u qal: “Ja nies bla fidi u ħżiena, *kemm se ndum magħkom?* Kemm se ndum nissaportikom? Ġibuhuli hawn””. Fiex tfakkarna il-frazi “jien magħkom”? Matthew hekk kien qal li se tkun jisimha t-tarbija meta l-anglu ħabbar it-twelid lil Ġużeppi (1,20-23): “Ġużeppi, bin David, xejn la tibza’ tiehu għandek lil martek Marija, għax dak li tnissel fiha ġej mill-Ispirtu s-Santu. Hi se jkollha iben, u inti ssemnih Ġesù, għax hu jsalva l-poplu tiegħu minn dnubiethom. Dan kollu ġara biex isehħ dak li kien qal il-Mulej permezz tal-profeta, meta qal: ‘Ara, ix-xebba tnissel u jkollha iben, u jsemmuh Ghimmanu-El, li bi lsienna jfisser ‘Alla magħna’”. Alla

hu magħna f’Ġesù! U l-isem Ġesù, kien qalilna digà Matthew ifisser “Hu jsalva lill-poplu tiegħu minn dnubiethom”. Mela Matthew qiegħed jagħmel *statement* importanti ħafna: fidi li l-azzjoni ta’ salvazzjoni ta’ Alla waslet u qiegħda f’Ġesù hija l-fidi li tagħmel il-mirakli.

Issa aħna, bħal missier it-tifel marid, ukoll nagħmlu ċerti stqarrijiet dwar Ġesù: fit-talb tagħna, fil-Liturġija, fil-Kredu tagħna. Imma xi nkunu ngħidu? Xi nkunu nistqarru? Nemmnu tassew dak li nistqarru? It-titli li nagħtu lil Ġesù jsiru biss tikketti biex insemmu lil Ġesù, jew titli li huma kontenut ta’ x’nemmnu tassew dwar Ġesù?

Jista’ jkun li bħad-dixxipli tal-komunità ta’ Matthew aħna wkoll konfużi jew almenu nagħmlu l-mistoqsija: għaliex aħna ma nagħmlux mirakli; għaliex aħna ma nhossux il-kariżmi li ngħidu aħna jtkellem fuqhom San Pawl (1 Kor 13,2 – “U kieku kelli d-don tal-profesija u kont naf il-misteri kollha u l-għerf kollu, kieku kelli l-fidi tiegħi shiħa li nqanqal il-muntanji, imma ma kellix imħabba, jiena ma kont inkun xejn”)?

Kollox jindika żewġ affarijiet: fidi persistenti fir-rieda ta’ Alla imma wkoll fidi li l-azzjoni ta’ salvazzjoni ta’ Alla waslet u qiegħda f’Ġesù.

ĠEDDED L-ABBONAMENT TIEGHEK

L-ART *Imqaddsa*
RIVISTA BIBLIKA

TIGDID
L-ART IMQADDSA
2013

ABBONAMENT:

€10 fis-sena

€15 jew aktar Sostenitur

TOHROĠ KULL 3 XHUR

Kummissarjat tal-Art Imqaddsa

8, Triq Santa Luċija,

Valletta, VLT 1213

Malta

Tel: 2124 2254

E-mail: comalt@ofm.org.mt

www.ofm.org.mt

Kunjom _____

Isem _____

Indirizz _____

Kodiċi Postali _____

Qed nibgħat € _____

bħal abbonament għall-2013

Jekk irċevejt ir-Rivista b'xejn għaliex ġejt l-Art Imqaddsa
mal-Frangiskani, hallas l-abbonament biex tkompli tirċiviha.

Fl-Art Imqaddsa mal-Frangiskani

Pellegrinagġi **2013** *Is-Sena tat-Fidi*

Art Imqaddsa u Ġordanja

4 April - 14 April

1 Mejju - 9 Mejju

22 Mejju - 30 Mejju

17 Lulju - 25 Lulju

4 Awwissu - 12 Awwissu

4 Settembru - 12 Settembru

Art Imqaddsa u Sinaj

3 Novembru – 13 Novembru

Ikteb jew ċempel:

Kummissarjat tal-Art Imqaddsa

8, Triq Santa Luċija,

Valletta, VLT 1188

Malta

Tel: 2124 2254

E-mail: comalt@ofm.org.mt

www.ofm.org.mt